

РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ЯК КРИЗОВИЙ ЧИННИК
REGULATORY INFLUENCE OF THE NBU AS A CRISIS FACTOR

Стаття спрямована на доведення до наукової спільноти результатів дослідження якості регулюючого впливу Національного банку України. Вплив регулятора банківського ринку оцінений як такий, що сам по собі входить до переліку наявних кризових чинників для банківських установ, який суттєво впливає на їхню роботу. У сфері регулювання спостерігається відсутність сталості наявних правил, можливість подвійного трактування вимог та вибіркового впливу, недостатня зрозумілість низки вимог та недостатня контрольованість їх виконання. Систематизовано вимоги до внутрішнього нормативного поля банків України, що може бути використано як дослідниками, так і управліннями-практиками, які працюють у банківських установах.

Ключові слова: нормативне регулювання банківської діяльності, управління, банківське управління, банк, Національний банк, нормативно-правові вимоги, законодавчі вимоги, банківське законодавство, внутрішньобанківські документи.

Стаття направлена на доведення до наукової спільноти результатів дослідження якості регулюючого впливу Національного банку України. Влияние регулятора банковского рынка оценено как такое, которое само по себе входит в перечень существующих кризисных факторов для банковских учреждений и как существенно влияющее на их работу. В сфере регулирования наблюдается отсутствие постоянства имеющихся правил, возможность двойной трактовки требований и избирательного воздействия, недоста-

точная ясность некоторых требований и неудовлетворительная контролируемость их выполнения. Систематизированы требования к внутреннему нормативному полю банков Украины, что может быть использовано как исследователями, так и управлениями-практиками, работающими в банковских учреждениях.

Ключевые слова: нормативное регулирование банковской деятельности, управление, банковское управление, банк, Национальный банк, нормативно-правовые требования, законодательные требования, банковское законодательство, внутриванковские документы.

The article is aimed at bringing to the scientific community the results of the research of the quality of the regulatory influence of the National Bank of Ukraine. The influence of the regulator of the banking market is assessed as one, which in itself is included in the list of available crisis factors for banking institutions, which significantly influences their work. In the field of regulation, there is a lack of constancy of existing requirements, the possibility of double treatment of requirements and selective influence, insufficient clarity of a number of requirements, and insufficient control of their implementation. The article systematizes the requirements for the internal regulatory field of Ukrainian banks, which can be used both by researchers and practitioners working in banking institutions.

Key words: regulatory regulation of banking, management, bank management, bank, National Bank, regulatory requirements, legislative requirements, banking legislation, internal banking documents.

УДК 336.051

Бодрецький М.В.к.е.н., докторант
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Постановка проблеми. Українські банківські установи постійно баланшують у мінливому економічному середовищі та протидіють великій кількості кризових чинників. Питання визначення найбільш вагомих та дієвих кризових чинників, що впливають на банківські установи України, є практично значимим та гострим. Це пов'язано передусім із необхідністю підвищення якості антикризового управління банківськими установами, у той час коли воно залишається фрагментарним та недостатньо ефективним. Підвищивши чіткість фокусування на основних проблемах, є вірогідність підвищити якість усього процесу управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями подолання кризових тенденцій в економіці у сучасній науковій думці опікувалися: О.І. Барановський [1] та Ю.В. Дятлова [2], А.О. Єпіфанов та Т.А. Васильєва [3], Л.М. Киш [4] та С.Б. Манжос [5], В.Ю. Світлична та О.М. Овечлупова [6], Г.О. Сукрушева [7]. Питання державної

підтримки банківських установ та забезпечення сприятливого регулювання фінансових ринків, у тому числі й у кризових умовах, досліджувалися Л.Б. Колінець [8], В. Міщенко [9], С. Науменковою [10], Н.А. Плешаковою [11]

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення суттєвих для банківських установ України кризових чинників, які є основними об'єктами і вплив яких мінімізується в ході антикризового управління банківськими установами України, та поглиблений аналіз одного з визначених кризових чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наявних теоретичних дослідженнях кризові чинники розподіляються на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх кризових чинників відносять: державну політику (грошово-кредитну, бюджетну, податкову), дії інших економічних суб'єктів (особливості та зміни у структурі доходів/витрат населення і господаючих суб'єктів, прояви конкуренції), неочі-

кувані кліматичні зміни та події непереборної сили (землетруси, повені, буревії) та ін. До внутрішніх кризових чинників належать: непрофесійні та шахрайські дії співробітників, неякісне (неефективне) управління ресурсами, стратегічні прорахунки (у фінансовій, соціальній, маркетинговій, виробничій сферах), прояви ризиків, що виникли внаслідок неякісного (або недостатнього) внутрішнього контролю, тощо.

Крім зазначеного розподілу, останнім часом виділяють інформаційні кризові чинники, які мають ту особливість, що вони пронизують як зовнішні, так і внутрішні процеси й є, по суті, проблемою якісної інтерпретації інформації, що надходить до установи з різних джерел. Прояв інформаційних кризових чинників відбувається тоді, коли установа, отримуючи інформацію із зовнішніх та внутрішніх джерел, не має (з тих чи інших причин) змоги її адекватно використовувати для планування своєї діяльності та управління. Зазначена ситуація виникає, коли інформаційні потоки перевищують можливості установи щодо їх обробки або коли інформаційні потоки мають високий рівень невизначеності (є досить суперечливими за наповненням). Іншим чином, інформаційні кризові чинники можливо визначити як випадки та ситуації, у яких дії установи не відповідають інформації, що надходить до неї. Схематично класифікацію кризових чинників наведено на рис. 1.

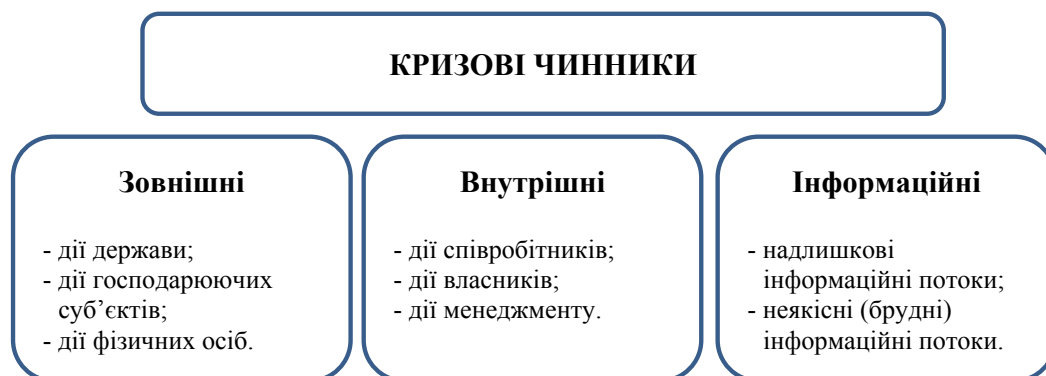
Як наочно видно з рис. 1, кризові чинники є досить різноманітними, та їх кількість має тенденцію до зростання (із часом з'являються нові). Як уже було згадано, в інформаційну еру виділяють нові, інформаційні, кризові чинники. І, як з'ясувалося у ході подальшого дослідження, вага цих нових кризових чинників є значною.

Необхідно також визнати, що є деяке сплетіння чинників, або, інакше кажучи, чинники ризику зазвичай лише умовно можна віднести до зовнішніх, інформаційних або внутрішніх. У практиці буває досить не очевидно, до якої групи із зазначеної класифікації належить той чи інший чинник.

За результатами опитування керівників фінансових установ саме питання постійного надходження маси інформації є сьогодні досить впливовим чинником ризику для успішного функціонування їхніх установ. Хоча прямо сформулювати це питання в ході опитувань респондентів зазвичай не вдається. Частково тому, що опитувальники здебільшого уникають відкритих запитань. А саме у сформульованому в статті вигляді питання не формулювалося у наявних опитуваннях та дослідженнях. Наприклад, такого питання, як: «Чи є інформаційні потоки, що необхідні для аналізу, надлишкові для вашої організації?», у наявних дослідженнях не виявлено. Згідно з дослідженням, що було проведено фахівцями НБУ у вигляді опитування менеджменту вищої ланки фінансових установ [12], основними кризовими чинниками визначено:

- корупцію, діяльність правоохоронних органів та судової системи (80%);
- політичну та соціальну ситуацію в Україні (74%);
- стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями (65%);
- шахрайство та кібернетичні загрози (65%);
- стан захисту прав кредиторів та інвесторів (61%);
- війна з Росією (48%);
- якість законодавства та податкової системи (44%);
- вартість активів та якість застави (43%).

У дужках надано відсоток респондентів, які оцінили кризовий чинник як «дуже високий» або «високий». Під час опитування не уточнено, що мається на увазі під поняттям «діяльність правоохоронних органів» стосовно фінансових установ. Але якщо прийняти до уваги, що контроль забезпечення законності діяльності українських банків покладений на Національний банк України як на регулятора фінансового ринку, то його можливо визначити й як правоохоронний орган на банківському ринку (хоча таке визначення є досить

Рис. 1. Класифікація кризових чинників

Джерело: розроблено автором

умовним). Із зазначеного можливо припустити, що під такими «органами» керівники фінансових установ мали на увазі в тому числі й Національний банк України. Хоча це лише припущення, однак воно разом із ще одним значним чинником, який є в опитуванні («якість законодавства та податкової системи»), наводить на думку, що фінансові установи перебувають під значним тиском саме з боку регулюючих органів (основним з яких є Національний банк України). Цікаво, що Національний банк України законодавчих актів не видає, однак видає нормативно-правові (постанови, рішення), про які в опитуванні не згадано. Тому нормативно-правові акти можливо на власний розсуд віднести або до питання про «якість законодавства», або до питання про «вплив правоохоронних органів».

Автор скористався своїм правом трактувати на власний розсуд нечітко врегульоване питання й припустив, що одним зі значних кризових чинників є регулювання банківської діяльності Національним банком України, а саме ті процеси та методи, якими це регулювання здійснюється.

Загальним принципом регулювання банківської діяльності є принцип установлення нормативно-правового поля, яке спирається на законодавчі та нормативно-правові акти. Законодавчі акти видає Верховна Рада України, нормативно-правові – Національний банк. При цьому банківські установи повинні мати ще й своє внутрішнє нормативно-правове поле, що є прямою вимогою низки нормативно-правових документів Національного банку та законодавства України [13].

Але наскільки об'ємним є нормативно-правове поле, в якому працюють банківські установи, і скільки внутрішніх нормативних документів повинні мати банківські установи, фахівці, що працюють у банківському секторі, зазвичай не знають. За результатами опитування фахівців, що працюють у банківських установах, з'ясувалося, що навіть приблизної кількості необхідних документів, що повинні складатися банківськими установами, більшість з опитаних не знає. Єдине, що вдалося з'ясувати в ході опитування фахівців, що вимог до внутрішніх нормативних документів (та їх наявності) багато. Самих регуляторних актів ще більше. Ця відповідь й є основою для підтвердження тези про те, що кількість та мінливість регулюючих документів і є тим самим надлишковим інформаційним потоком, який банківські установи (за низкою винятків) не можуть обробити й спрямувати свої дії відповідно до цього потоку.

Уточнімо, що всі банківські установи повинні мати методичні (внутрішньобанківські) документи, які описують усі операції та процеси, які вони здійснюють. Це вимога Постанови НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014. Однак, окрім такої загальної вимоги, низка норма-

тивно-правових та законодавчих актів прямо вказує на необхідність існування (затвердження) тих чи інших документів у банківській установі.

Зауважимо, що дослідження якості документів, що генеруються банківськими установами, вже проводилося та показало, що налагодження процесу підвищення адекватності внутрішньобанківських документів є актуальним нині питанням [13].

У ході дослідження було здійснено аналіз нормативно-правової та законодавчої бази на предмет наявності вимог щодо створення банківською установою внутрішніх нормативних документів. Результати дослідження викладено в табл. 1. З'ясувалося, що вимог до створення внутрішньобанківських документів дійсно дуже багато. І дослідження відповіло на питання, скільки саме.

Як видно з табл. 1, кількість вимог у нормативно-правових та законодавчих документах щодо створення внутрішньобанківських документів близько ста вісімдесяти (точніше, виходячи з дослідження – 179). Дослідження не претендує на всеосяжність і можлива є ще низка вимог, які до вибірки не потрапили. Крім того, можливий і деякий перетин вимог, що може дещо знизити кількість обов'язкових до розроблення та затвердження документів.

Тепер з'ясуємо, як банківські установи повинні виконувати всі ці вимоги до наявності внутрішньобанківських документів. Кожний банк повинен розробити власний документ на основі законодавчої або нормативно-правової вимоги. Для написання 180 документів, обсяг яких може коливатися від кількох сторінок до кількох сотень сторінок, потрібний цілий штат висококласних фахівців, що мають досить високий рівень кваліфікації в напрямі організації методологічної роботи. І все це спрямовано на написання, по суті, 80–90 редакцій (за приблизною кількістю банків в Україні) аналогічних документів.

У зв'язку з очевидною складністю організації роботи з відслідковування виконання всіх законодавчих вимог у настановах НБУ останнім часом прямо фігурує вимога щодо створення окремого підрозділу (комплаєнс), який відслідковував би виконання нормативних вимог. Така вимога міститься, наприклад, у Положенні про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженому Постановою Правління Національного банку України від 11 червня 2018 р. № 64.

Крім значної кількості вимог до кількості та якості самих документів, наявна проблема їх активної змінності. Так, із моменту проведення дослідження на наявність вимог до внутрішньобанківських нормативних документів, результати якого викладено в табл. 1, вже вийшли зміни до низки документів, частина з них уже втратила чинність, з'явилися нові вимоги. Як приклад можна привести Поло-

Таблиця 1

Перелік внутрішньобанківських документів, обов'язкових до затвердження банківською установою

№ п/п	Назва документа/ напрямку діяльності	Орган Банку, що затверджує	Напрямок діяльності банку	Нормативний документ, що регламентує наявність внутрішнього документу
1	2	3	4	5
1	Положення про внутрішній аудит банку	Спостережна рада	аудит	Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затвержене Постановою Правління Національного банку України від 10 травня 2016 р. № 311
2	Внутрішній документ про порядок формування бази даних про вкладників, збереження інформації, що введена в базу даних	не визначено	база вкладників	Правила формування та ведення баз даних про вкладників (Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб 09 липня 2012 р. № 3)
3	Документи стосовно ведення діловодства з документами, що містять банківську таємницю	не визначено	банківська таємниця	Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці (Постанова НБУ від 14 липня 2006 р. № 267)
4	Процедури (положення) щодо встановлення методик: 1) проведення тестування грошових потоків за фінансовими активами; 2) визначення бізнес-моделей управління фінансовими активами; 3) оцінки очікуваних кредитних збитків; 4) визначення справедливої вартості фінансових інструментів згідно з міжнародним стандартом фінансової звітності 13 «справедлива вартість»	не визначено	бухгалтерський облік	Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України, Постанова Правління Національного банку України 21 лютого 2018 р. № 14
5	Положення про облікову політику банку	Правління (рада директорів) банку	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.1998
6	Процедури, правила, методи та порядки, що регламентують облікову політику	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.1999
7	Документ стосовно виявлення, вимірювання, ресстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про операції банку зовнішнім користувачам, а також внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.2000
8	Документ стосовно системи і форм управлінського обліку, внутрішньої звітності і контролю операцій	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.2001
9	Правила документообороти і технологія обробки облікової інформації	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.2003

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
10	процедури перевірки totoжності даних аналітичного обліку оборотам і залишкам за балансовими та позабалансовими рахунками синтетичного обліку	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.2005
11	документ стосовно організації роботи зі складання фінансової звітності та забезпечення своєчасне подання повної, правдивої й неупередженої фінансової звітності	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.2006
12	організація інвентаризації	не визначено	бухгалтерський облік	Постанова НБУ Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України № 566 від 30.12.2007
13	Положення про організацію роботи щодо здійснення контрольних функцій обслуговуючого банку	не визначено	валютний контроль	Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам (Постанова НБУ від 17 червня 2004 р. № 270)
14	Положення (інструкції) про організацію роботи зі здійснення валютно-обмінних операцій, що мають містити:порядок проведення валютно-обмінних операцій;порядок устанавлення курсів купівлі та продажу готівкових іноземних валют за гривні;порядок оформлення та видачі квитанцій про здійснення валютно-обмінної операції і довідок-certificates за формою № 377;порядок підкрплення готівковою іноземною валютою та готівковими гривнями відокремлених підрозділів, пунктів обміну валюти банку, фінансової установи;бухгалтерська модель обліку валютно-обмінних операцій;порядок взаємодії між відокремленими підрозділами банку, фінансової установи під час проведення валютно-обмінних операцій;порядок здійснення внутрішнього контролю за проведенням валютно-обмінних операцій.	не визначено	валютно-обмінні операції	Постанова НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України та змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» № 502 від 12.12.2002
15	Документи банку щодо організаційної структури	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
16	Документи банку щодо опису процесів діяльності	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
17	Документи банку щодо управління персоналом	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
18	Документи банку щодо проведення кредитних операцій	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
19	Документи банку щодо інвестиційної діяльності	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
20	Документи банку щодо управління ліквідністю	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
21	Документи банку щодо проведення вкладних (депозитних) операцій	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
22	Документи банку щодо ведення банком рахунків клієнтів, функціонування платіжних систем, забезпечення проведення розрахунків та зберігання документів	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
23	Документи банку про організацію роботи щодо здійснення касових операцій	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
24	Документи банку щодо операцій з основними засобами та нематеріальними активами	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
25	Документи банку щодо проведення операцій з іноземною валютою та банківськими металами, здійснення банком функцій агента валютного контролю	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
26	Документи банку з питань комплаєнсу	не визначено	внутрішній контроль	Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» № 867 від 29.12.2014
27	Внутрішнє положення про депозитарну діяльність депозитарної установи, що визначає порядок надання фінансових послуг	не визначено	депозитарна діяльність	Положення про провадження депозитарної діяльності (Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 23.04.2013 № 735)
28	Внутрішній документ, що визначає порядок здійснення внутрішнього аудиту (контролю) при провадженні депозитарної діяльності	не визначено	депозитарна діяльність	Положення про провадження депозитарної діяльності (Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 23.04.2013 № 735)
29	Внутрішній документ, що визначає систему управління ризиками при провадженні депозитарної діяльності.	не визначено	депозитарна діяльність	Положення про провадження депозитарної діяльності (Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 23.04.2013 № 735)
30	Внутрішні документи, у яких має передбачатися порядок: 1) створення і засвідчення електронної копії з паперового документа;	Голова правління банку	ЕЦП	Положення про застосування електронного підпису в банківській системі України, Постанова Правління Національного банку України 14 серпня 2017 р. № 78

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
30	2) створення і засвідчення копії на папері з електронного документа; 3) виявлення будь-яких змін в електронному документі; 4) виявлення будь-яких змін ЕП після підписання електронного документа; 5) роботи з ЕЦП юридичної особи в банку; ці внутрішні документи можуть оформлятися у вигляді окремих документів, одного документа або бути частиною/частинами іншого/інших документа/документів.	Голова правління банку	ЕЦП	Положення про застосування електронного підпису в банківській системі України, Постанова Правління Національного банку України 14 серпня 2017 р. № 78
31	Положення про підрозділ інкасації	не визначено	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
32	Положення про порядок інкасації коштів та перевезення валютних цінностей	не визначено	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
33	Програма підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) працівників підрозділів інкасації (вимоги щодо обов'язкової наявності немає)	керівник банку	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
34	Порядок охорони праці інкасаторів, інкасаторів-водіїв	не визначено	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
35	Порядок дії членів бригади на маршруті в разі виникнення або підозри щодо виникнення надзвичайних або нестандартних ситуацій на маршрутах, їх взаємодії з банківською службою безпеки та повідомлення органів внутрішніх справ України;	не визначено	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
36	Процедури внутрішнього контролю за використанням системи відстеження рухомих об'єктів	не визначено	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
37	Положення про формений одяг, взуття та спорядження	не визначено	інкасація	Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей, Постанова НБУ № 29 від 31.03.2017
38	Внутрішній документ стосовно правил оперативного зберігання електронних архівів	не визначено	інформаційні технології	Положення про порядок формування, зберігання та знищення електронних архівів у Національному банку України і банках України (Постанова НБУ від 12 вересня 2006 р. № 357)
39	Положення (інструкції) про організацію роботи щодо здійснення касових операцій (23 документа, перелік надано в 174 інструкції)	не визначено	касові операції	Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні (Постанова НБУ від 01.06.2011 № 174)
40	Внутрішні положення (інструкції) про організацію роботи щодо здійснення касових операцій	не визначено	касові операції	Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні (Постанова НБУ від 25.06.2011 № 174)
41	Процедура щорічної оцінки кожного члена правління та/або правління банку в цілому	не визначено	корпоративне управління	Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України (Постанова НБУ від 28 березня 2007 р. № 98)

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
42	Політика щодо лімітів допустимих ризиків, розмиру та якості капіталу / процедури управління ризиками	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
43	Внутрішні політики та положення банку про правління, корпоративного секретаря, службу внутрішнього аудиту тощо	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
44	Кодекс корпоративної етики	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
45	Політики про конфлікт інтересів	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
46	Стратегія банку	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
47	Організаційна структура банку	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
48	Інформаційна політика/політика розкриття інформації	Спостережна рада	корпоративне управління	Постанова НБУ «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» № 98 від 28.03.2007
49	Документ, у якому чітко розподілилися б функції виконавчих комітетів	не визначено	корпоративне управління	Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України (Постанова НБУ від 28 березня 2007 р. № 98)
50	Система оцінки роботи виконавчих комітетів	не визначено	корпоративне управління	Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України (Постанова НБУ від 28 березня 2007 р. № 98)
51	Політика управління комплаєнс-ризиком	не визначено	корпоративне управління	Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України (Постанова НБУ від 28 березня 2007 р. № 98)
52	Інформаційна політика банку	не визначено	корпоративне управління	Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України (Постанова НБУ від 28 березня 2007 р. № 98)
53	Політика (внутрішнє положення) з питань призначень	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
54	Правила (кодексу) етичної поведінки посадових осіб	Спостережна рада	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
55	Плани наступництва	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
56	Політика (внутрішнє положення) з питань винагороди	Комітет наглядової ради з винагород	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
57	Положення про загальні збори	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
58	Положення про наглядову раду	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
59	Положення про виконавчий орган	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
60	Положення про ревізійну комісію	не визначено	корпоративне управління	Закон «Про акціонерні товариства»
61	Статут товариства	Загальні збори	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
62	Принципи (кодекс) корпоративного управління товариства	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
63	Положення про філії та представництва	не визначено	корпоративне управління	Закон України «Про акціонерні товариства»
64	Кредитна політика	Спостережна рада	кредити	Закон України «Про банки і банківську діяльність»
65	Правила (процедури) здійснення операцій певного типу	керівництво банку	операційна діяльність	Положення про організацію операційної діяльності, Постанова Національного банку України № 254 від 18.06.2003
66	Положення про організацію операційної діяльності	не визначено	операційна діяльність	Положення про організацію операційної діяльності, Постанова Національного банку України № 254 від 18.06.2003
67	Правила внутрішнього розпорядку банку	не визначено	операційна діяльність	Положення про організацію операційної діяльності, Постанова Національного банку України № 254 від 18.06.2003
68	Правила, що стосуються конфлікту інтересів	не визначено	операційна діяльність	Положення про організацію операційної діяльності, Постанова Національного банку України № 254 від 18.06.2003
69	Внутрішні документи (положення, інструкції, правила), що визначають порядок проведення операцій із запасами готівки на зберіганні, порядок їх зберігання у сховищах і відображення в бухгалтерському обліку (стосується лише уповноважених банків, щодо яких правління національного банку прийняло рішення про надання повноважень на зберігання запасів готівки національного банку)	не визначено	операційна діяльність	Положення про передавання запасів готівки на зберігання до уповноважених банків (Постанова НБУ від 7 грудня 2016 р. № 408)
70	Внутрішні положення про організацію охорони та технічний стан приміщень банку	не визначено	охорона та технічний захист	Правила з організації захисту приміщень банків в Україні, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 10 лютого 2016 р. № 63
71	Внутрішні положення про організацію охорони та технічного стану пункту дистанційного обслуговування	не визначено	охорона та технічний захист	Правила з організації захисту приміщень банків в Україні, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 10 лютого 2016 р. № 63
72	Внутрішньобанківські правила про емісію електронних платіжних засобів та/або еквайринг	орган управління банку, уповноважений на це згідно зі статутом	платіжні картки	Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів (Постанова НБУ від 05 листопада 2014 р. № 705)
73	Правила платіжної системи (власної)	не визначено	платіжні системи	Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури (Постанова від 04 лютого 2014 р. № 43)

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
74	Правила здійснення банком переказу коштів	не визначено	платіжні системи	Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті (Постанова НБУ від 16 серпня 2006 р. № 320)
75	Внутрішні нормативні документи, що визначають організацію виконання міжбанківського переказу через СЕП в особливий період	не визначено	платіжні системи	Положення про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті в особливий період (Постанова НБУ від 23 грудня 2003 р. № 576)
76	Порядок резервування та відновлення діяльності автоматизованих систем, що використовуються банком (філіями банку - безпосередніми учасниками СЕП) для забезпечення міжбанківського переказу через СЕП	не визначено	платіжні системи	Положення про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті в особливий період (Постанова НБУ від 23 грудня 2003 р. № 576)
77	Правила і порядок зменшення правового ризику, що виникає, якщо платіжна система або її учасники є суб'єктом права різних юрисдикцій	не визначено	платіжні системи	Положення про нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні (28 листопада 2014 р. № 755)
78	План заходів із забезпечення безперервності діяльності платіжної системи	керівний орган	платіжні системи	Положення про нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні (28 листопада 2014 р. № 755)
79	Порядок здійснення операцій із порядку здійснення операцій із пов'язаними з банком особами	Спостережна рада	пов'язані з банком особи	ЗУ «Про банки і банківську діяльність»
80	Положення, що регламентують діяльність структурних підрозділів банку	Спостережна рада	положення про структурні підрозділи	ЗУ «Про банки і банківську діяльність»
81	Положення про порядок роботи з боржниками, у яких виникли / можуть виникнути фінансові труднощі.	уповноважений орган	проблема заборгованість	Методичні рекомендації щодо роботи банків з боржниками – фізичними особами, у яких виникли / можуть виникнути фінансові труднощі, схвалено Постановою Правління Національного банку України 21 липня 2015 р. № 467
82	Політика щодо взаємодії з боржниками з урахуванням принципів і правил проведення реструктуризації заборгованості	уповноважений орган	проблема заборгованість	Методичні рекомендації щодо роботи банків з боржниками – фізичними особами, у яких виникли / можуть виникнути фінансові труднощі, схвалено Постановою Правління Національного банку України 21 липня 2015 р. № 467
83	Внутрішньобанківське положення про комісію (комітет) щодо розгляду скарг боржників з питань реструктуризації та визначення боржника як боржника, який не співпрацює з банком, яке б містило порядок створення, організацію роботи комісії, її підпорядкованість	уповноважений орган	проблема заборгованість	Методичні рекомендації щодо роботи банків з боржниками – фізичними особами, у яких виникли / можуть виникнути фінансові труднощі, схвалено Постановою Правління Національного банку України 21 липня 2015 р. № 467
84	Положення про раду банку	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
85	Положення про правління банку	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
86	Положення про політику управління активами і пасивами	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
87	Положення про кредитну політику банку	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
88	Положення про інвестиційну політику банку	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
89	Положення що регулюють здійснення банком діяльності, надання банківських та інших фінансових послуг	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
90	Внутрішні положення з питань запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
91	Положення про кредитний комітет	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
92	Положення про комітет з питань управління активами та пасивами	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
93	Положення про підрозділ аналізу та управління ризиками	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
94	Положення про підрозділ внутрішнього аудиту	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
95	Положення про підрозділ з управління ризиками	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
96	Положення про інші комітети банку (у разі створення інших комітетів)	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
97	Внутрішні положення, що регулюють здійснення банком нового виду діяльності або нового виду фінансових послуг (в разі впровадження нової фінансової послуги/нового виду діяльності)	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
98	Внутрішньобанківські положення про відокремлені підрозділи	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
99	Внутрішні положення та процедури, що забезпечують діяльність філії/відділення, систему контролю за нею та управління ризиками, пов'язаними з діяльністю філії/відділення (у тому числі ті, що регулюють питання здійснення операцій, які виконуватимуться філією/відділенням, їх обліку, операційної діяльності банку, пов'язаної з діяльністю його філії/відділення, контролю за діяльністю філії/відділення)	не визначено	реєстрації та ліцензування, відкриття відокремлених підрозділів	Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 08.09.2011 № 306
100	План забезпечення безперервної діяльності та дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій	керівництво банку	режим роботи банку	Положення про забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем Національного банку України та банків України, Постанова Правління Національного банку України від 17 червня 2004 р. № 265
101	Плани дій, створення комісій (робочих груп), визначення порядку внутрішніх банківських процедур здійснення операцій в умовах надзвичайного режиму роботи, а також щодо відновлення діяльності.	не визначено	режим роботи банку	Інструкція щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі, Постанова Правління Національного банку України 22 липня 2014 р. № 435
102	Стратегії розвитку банку	Спостережна рада	стратегія розвитку	ЗУ «Про банки і банківську діяльність»
103	Політики інформаційної безпеки	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
104	Положення щодо застосовності	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
105	Стратегії розвитку інформаційної безпеки банку	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
106	Внутрішні документи, які встановлюють вимоги щодо безпеки інформації під час використання змінних носіїв інформації	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
107	Внутрішні документи, які встановлюють вимоги щодо використання, надання, скасування та контролю доступу до інформаційних систем банку	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
108	Документи, що описують процес управління ключами	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
109	Внутрішні документи, які містять опис процесу управління оновленнями (описи дій щодо отримання, тестування, розповсюдження та застосування оновлень операційних систем, прикладного програмного забезпечення та драйверів)	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
110	Внутрішні документи, які встановлюють вимоги щодо безпеки інформації, технічного обслуговування, експлуатації факсимільних апаратів, багатифункціональних пристроїв, телефонів та/або телефонних систем	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
111	Документ щодо використання електронної пошти	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
112	Документи, стосовно управління інцидентами безпеки інформації	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України (Постанова НБУ від 28 вересня 2017 р. № 95)
113	Плану відновлення діяльності банку	Спостережна рада	система управління інформаційною безпекою	Закон України «Про банки і банківську діяльність»
114	План оброблення ризиків із наданням інформації стосовно додаткових заходів безпеки, їх цілей та ризиків, особливо по відношенню до зменшення ризиків.	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
115	Положення щодо застосовності	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
116	Положення про спеціальний керівний орган з питань інформаційної безпеки	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
117	Положення про службу захисту інформації (підрозділ інформаційної безпеки)	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
118	Положення про службу безпеки (охорона, пропускний та внутрішньо-обанківський режим тощо)	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
119	Політика визначення критичних бізнес-процесів / банківських продуктів;	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
120	Політика надання доступу до інформації	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
121	Політика контролю доступу	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
122	Політика парольного захисту	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
123	Політика антивірусного захисту	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
124	Політика захисту мережі банку	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
125	Політика віддаленого доступу до ресурсів мережі	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
126	Політика ідентифікації та автентифікації ресурсів СУБ	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
127	Політика криптографічного захисту інформації	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
128	Політика «чистого екрана та чистого стола»	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
129	Інші політики (положення) відповідно до технології організації операційної роботи банку	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
130	<p>Документ щодо організації інформаційної безпеки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зобов'язання працівників банку щодо збереження інформації з обмеженим доступом; – опис процедури управління санкціонуванням використання нових засобів оброблення інформації; – опис вимог щодо угод з третіми сторонами щодо доступу, оброблення, передавання або управління інформацією організації або засобами оброблення інформації, або щодо додавання продуктів чи послуг до засобів оброблення інформації 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
131	<p>Документ щодо управління ресурсами СУБ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – реєстр ресурсів СУБ; – опис процедури повождення із інформацією з обмеженим доступом 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
132	<p>Документ щодо безпеки людських ресурсів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – процедура управління персоналом; – критерії прийому персоналу; – опис процедури перевірки кандидатів на прийом на роботу (за наявності); – опис процедури навчання прийнятих на роботу працівників вимогам щодо інформаційної безпеки; – опис процедури підготовки посадових інструкцій; – опис дисциплінарного процесу щодо персоналу, який здійснив порушення безпеки; – опис процедури звільнення персоналу з точки зору припинення відповідальності, скасування прав доступу та повернення ресурсів СУБ; – програма навчання персоналу 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
133	<p>Документ щодо фізичної безпеки та безпеки інфраструктури:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опис процедури фізичної безпеки банку, схема периметру фізичної безпеки; – опис процедури та правил пропускового режиму; – опис процедури захисту від зовнішніх та інфраструктурних загроз; – опис процедури захисту обладнання від аварій засобів життєзабезпечення (електроживлення, заземлення, тепловідведення, тощо); – опис процедури обслуговування обладнання; – опис процедури санкціонування переміщення майна за межі банку 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
134	<p>Документ щодо управління комунікаціями та функціонуванням:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опис процедур управління змінами у засобах оброблення інформації та телекомунікаційних мережах; – опис процедур розроблення, тестування, впровадження та експлуатації програмно-технічних комплексів/ресурсів СУІБ; – опис процедур моніторингу, перегляду та внесення змін у послугах третіх сторін; – опис процедур захисту від зловмисного та мобільного коду; – опис процедур резервного копіювання інформації; – опис процедур забезпечення безпеки мережі; – опис процедур повождення зі змінними носіями; – опис процедур забезпечення безпеки інформації і програмного забезпечення, якими обмінюються в організації та з третіми сторонами; – опис процедур виявлення несанкціонованої діяльності з оброблення інформації; – опис процедури синхронізації часу 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
135	<p>Документ щодо контролю доступу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опис процедури управління доступом користувачів (реєстрація, надання повноважень, перегляд та скасування доступу); – опис процедури управління паролем користувача; – опис процедури контролю доступу до мережі та автентифікації користувача; – опис процедури захисту підключень до мережі (в тому числі зовнішніх та віддалених підключень); – опис заходів безпеки щодо маршрутизації в мережі; – опис заходів контролю доступу до операційної системи; – опис заходів контролю доступу до програмно-технічних комплексів; – опис процедури дистанційної роботи 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
136	<p>Документ щодо управління інцидентами інформаційної безпеки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опис процедури управління інцидентами інформаційної безпеки (звітування, аналіз, вжиття коригувальних дій) 	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
137	Документ щодо управління безперервністю бізнесу: опис дій в разі виникнення нестандартних ситуацій; опис процедури тестування, підтримування та коригування планів безперервності бізнесу	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
138	документ щодо відповідності: опис процедури моніторингу законодавства та нормативних документів з питань інформаційної безпеки; опис процедури внесення змін до документів; опис процедури захисту організаційних записів від втрати, знищення та фальсифікації; опис процедури перевірки програмно-технічних комплексів на відповідність впровадженням заходів безпеки	не визначено	система управління інформаційною безпекою	Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління інформаційною безпекою та методики оцінки ризиків відповідно до стандартів Національного банку України від 01.03.2011
139	Організаційна структура системи управління ризиками	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
140	Декларація схильності до ризиків	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
141	Стратегія управління ризиками	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
142	Політика запровадження нових продуктів та значних змін у діяльності банку	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
143	Процедура ескалації порушень лімітів ризиків	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
144	порядок, форми, наповнення та періодичність надання звітів суб'єктам системи управління ризиками	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
145	Методика виявлення суттєвих ризиків	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
146	Стратегія НПА та оперативний план	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64
147	План відновлення діяльності (recovery plan)	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
148	План забезпечення безперервної діяльності (BCP - business continuity plan)	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
149	План фінансування в кризових ситуаціях (CFR-contingency funding plan)	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
150	Програма фінансування	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
151	Порядок здійснення операцій із пов'язаними з банком особами	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
152	Кодекс поведінки (етики)	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
153	Політика запобігання конфліктам інтересів, включаючи процедуру забезпечення дотримання норм щодо упродовдження такої політики	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
154	Механізм конфіденційного повідомлення про неприйнятну поведінку в банку / порушення в діяльності банку (whistleblowing policy mechanism)	Спостережна рада	управління ризиками	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ від 11 червня 2018 р. № 64)
155	Внутрішньобанківська процедура щодо передавання аутсорсеру функції щодо перевірок наявності та стану майна (при наявності такої практики такого передавання функцій банку)	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
156	Внутрішньобанківські положення щодо визначення кожного з компонентів оцінки кредитного ризику	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
157	Внутрішньобанківські положення щодо оцінки активу та розрахунку розміру кредитного ризику за таким активом за кожним видом фінансових активів, групою фінансових активів, дебіторською заборгованістю за господарською діяльністю банку та наданими фінансовими зобов'язаннями (з устанавленням оптимальних, економічно обґрунтованих значень показників оцінки фінансового стану боржників/контрагентів, що забезпечують своєчасну та адекватну оцінку розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями)	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
158	Внутрішньобанківська процедура страхування предмета застави	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
159	Внутрішньобанківські положення щодо визначення розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, які мають передбачати.	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
160	Порядок проведення активних банківських операцій, у тому числі порядок прийняття рішення та проведення реструктуризації кредитів	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
161	Порядок включення/виключення фінансових активів до/з групи фінансових активів	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
162	порядок накопичення, документування та систематичного оновлення інформації про своєчасність сплати боргу боржником/контрагентом	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
163	Методики оцінки фінансового стану та визначення класу (у тому числі опис переліку основних джерел інформації та даних, що використовуються) боржника/контрагента, в тому числі який є учасником групи юридичних осіб під спільним контролем / групи пов'язаних контрагентів, для: – юридичних осіб; – фізичних осіб (у тому числі суб'єктів господарювання); – банків (у тому числі нерезидентів); – бюджетних установ; – боржників – емітентів цінних паперів	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
164	Порядки формування, статистичного підтвердження та документування власного досвіду банку щодо: – коефіцієнтів PD та LGD за групами фінансових активів; – дефолтів боржників/контрагентів та втрат за активами; – ризиків, на які наражається боржник/контрагент унаслідок участі в групі юридичних осіб під спільним контролем/групи пов'язаних контрагентів	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
165	Методика визначення значень коефіцієнтів PD та LGD в межах встановлених діапазонів значень згідно з вимогами цього положення	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
166	порядок визнання/припинення визнання банком дефолту боржника/контрагента	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
167	Окремі порядки розрахунку розміру кредитного ризику за: – активом/наданим фінансовим зобов'язанням за видами активів/наданих фінансових зобов'язань (на індивідуальній та груповій основі); – цінним папером, що містить, у тому числі докладні перелік та опис критеріїв, що враховуються банком під час оцінки кредитного ризику за цінними паперами; – наявного додаткового забезпечення та/або рейтингових оцінок; – дебіторською заборгованістю	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
168	Порядки та процедури щодо роботи банку із заставою, зокрема: – порядок здійснення правового аналізу документів під час укладення договору застави за кредитом з метою юридичного обґрунтування своїх прав як заставодержателя; – процедура страхування предмета застави; – порядок визначення ринкової вартості предметів застави та здійснення її переоцінки (для оцінки, що здійснюється оцінювачем майна – працівником банку, який має кваліфікаційне свідоцтво оцінювача, визначаються процедури проведення ним оцінки (переоцінки, перегляду вартості), застосовувані методики оцінки, зміст і форма внутрішнього документа про оцінку майна); – процедури і методи перевірки наявності та якості предметів застави, оформлення результатів перевірки залежно від їх виду; – процедури реалізації забезпечення	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
169	Порядок здійснення контролю за правильністю розрахунку розміру кредитного ризику за активами/наданими фінансовими зобов'язаннями	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
170	Порядок формування та ведення кредитної документації	не визначено	управління ризиками	Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. № 351
171	Стратегії та політики управління ризиками, процедури управління ними, а також переліку ризиків, їх граничних розмірів	Спостережна рада	управління ризиками	Закон України «Про банки і банківську діяльність»
172	Положення щодо визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту боржника/контрагента	уповноважений орган	управління ризиками	Порядок погодження внутрішніх положень банків щодо оцінки активів та розрахунку розміру кредитного ризику в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту боржника/контрагента (Рішення Правління Національного банку України від 17 квітня 2018 р. № 225-рш)
173	Правила фінансового моніторингу банку	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)
174	Програма ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів банку	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)
175	Програма(и) здійснення фінансового моніторингу за напрямками діяльності банку в процесі обслуговування клієнтів [розрахункових, касових операцій, вкладних (депозитних) операцій, валютних операцій, операцій з цінними паперами, кредитних операцій тощо].	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)
176	Програма здійснення фінансового моніторингу фінансових операцій з переказу коштів за допомогою платіжних(ої) систем(и) (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів та під час здійснення операцій з електронними грошима з використанням платіжної системи, членом/учасником якої є банк, особливості здійснення операцій з електронними грошима)	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)
177	Програма управління комплаєнс-ризиком фінансового моніторингу	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)
178	Програма навчання та підвищення кваліфікації працівників банку	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)
179	Інші внутрішні документи банку з питань фінансового моніторингу	орган управління або керівник виконавчого органу банку	фінансовий моніторинг	Положення про здійснення банками фінансового моніторингу (Постанова НБУ від 26 червня 2015 р. № 417)

Джерело: розроблено автором (Станом на 01.07.2018)

ження про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України, що затверджене Постановою Правління Національного банку України від 04 липня 2018 р. № 75 (набрало чинності вже після 01.07.2018, на яке було завершено дослідження, тому змін до табл. 1 не вносилося). Документ відмінив дію Положення про організацію операційної діяльності в банках України (затверджене Постановою Правління Національного банку України від 18 червня 2003 р. № 254) та Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах України (затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30 грудня 1998 р. № 566), а вони містили 12 вимог до наявності внутрішньобанківських документів (і це не єдина «новація», що була запроваджена Національним банком із моменту проведення дослідження).

Після ознайомлення з обсягами та мінливістю наявних вимог стає очевидним, що більш-менш якісно їх можуть додержуватися великі банки. Невеличкі банки, де методологічна робота ведеться на рівні її імітації, не мають жодних шансів «переварити» весь цей «інформаційний шквал», розібратися у ньому й оперативного імплементувати всі зміни у законодавчих та нормативно-правових вимогах до своєї внутрішньої методологічної бази. Економічного ж складника у цьому для банківської установи будь-якого масштабу взагалі немає.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз наявних вимог до створення внутрішньобанківського правового поля свідчить про об'ємність наявних вимог. За відсторонення від процесу й аналізу його з боку виникає чітка впевненість у тому, що вимоги до наявності внутрішньобанківських документів досить дивні. З одного боку, буцімто все вірно: процеси та операції повинні документуватися. Однак, з іншого, взагалі не очевидно, що банківські установи не можуть діяти на основі регулюючих документів на пряму. Відсутня впевненість також у тому, що творче переписування регулюючих документів у десятках редакцій підвищує якість роботи банківських установ, що це якимось чином знижує ризики банківської діяльності або створює додаткові прибутки, що можуть бути (як на приклад) спрямовані на поліпшення системи контролю.

У ході дослідження фактично виявлено та досліджено один із наявних кризових чинників, який суттєво впливає на роботу банківських установ України. Стабільність наявних вимог, відсутність можливості подвійного їх трактування, зрозумілість та підконтрольність їх виконання – це частина сприятливого економічного середовища. Невизначеність у наявних вимогах, їх надмірність та непослідовність – додатковий кризовий чинник.

Як евентуальні шляхи поліпшення ситуації вбачається введення можливості використання бан-

ківськими установами нормативно-правових актів НБУ як документів прямої дії на їхню діяльність, без обов'язкового створення внутрішнього нормативного поля по всіх напрямках, що, до речі, існує в інших сферах економічної діяльності. Це знизить витрати банків на досить сумнівну з погляду її якості та дієвості діяльність зі створення та підтримання в актуальному стані внутрішнього нормативного поля, дасть змогу більш чітко тому ж регулятору керувати ринком банківських послуг і застосовувати заходи впливу. Крім того, саме нормативно-правове регулювання є сенс зробити більш стабільним. Велика кількість змін призводить до неузгодженості роботи банківських установ із законодавством та нормативно-правовими актами НБУ.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барановський О.І. Антикризисні заходи урядів і центральних банків зарубіжних країн. Вісник НБУ. 2009. № 4. С. 8–19.
2. Дятлова Ю.В. Механізми глобального регулювання фінансової системи. Держава та регіони. 2017. № 5. С. 78–83.
3. Управління ризиками банків: монографія: у 2-х томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко та ін.; за ред. А.О. Єпіфанова і Т.А. Васильєвої. Суми: УАБС НБУ, 2012. 283 с.
4. Киш Л.М. Аспекти фінансової безпеки банку. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 27. С. 98–103.
5. Манжос С.Б. Державне антикризове управління банківською діяльністю. Сталий розвиток економіки. 2014. № 2 (24). С. 211–218.
6. Світлична В.Ю., Овчелупова О.М. Банківський сектор: актуальні питання діяльності та пошук шляхів подолання кризи. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 17. С. 400–404.
7. Сукрушева Г.О. Теоретична сутність банківських ризиків. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 18. С. 354–357.
8. Колінець Л.Б. Наслідки глобальних кризових явищ для економіки України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 18. Ч. 2. С. 54–57.
9. Міщенко В., Шульга С. Інституційні засади державної підтримки банківського сектору в період кризи. Вісник НБУ. 2009. № 8. С. 12–21.
10. Науменкова С. Проблеми підтримки фінансового сектору в умовах світової кризи. Вісник НБУ. 2009. № 6. С. 12–18.
11. Плешакова Н.А. Світовий досвід антикризового регулювання в зарубіжних країнах. Ефективна економіка. 2015. № 9.
12. Опитування про системні ризики фінансового сектору. Щопіврічне опитування про системні ризики фінансового сектору. Травень 2018 р. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70786785>.
13. Бодрецький М.В. Якість методологічного забезпечення діяльності українських банків. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 29. С. 76–79.

REFERENCES:

1. Baranovsky O. I. (2009) Antykryzovi zakhody uryadiv i tsentral'nykh bankiv zarubizhnykh krayin [Anti-crisis measures of the governments and central banks of foreign countries] Bulletin of the National Bank of Ukraine. № 4. pp. 8-19.
2. Dyatlova Yu.V. (2017) Mekhanizmy hlobal'noho rehulyuvannya finansovoyi systemy [Mechanisms of Global Regulation of the Financial System] State and Regions № 5. pp. 78-83.
3. A.O. Yepifanov T.A. Vasylieva, S.M. Kozmenko ta in. (2012) Upravlinnia ryzykamy bankiv [Bank risk management] Sumy: DVNZ "UABS NBU" (in Ukrainian)
4. Kish L. M. (2018) Aspekty finansovoyi bezpeky banku [Aspects of financial security of the bank] Black Sea Economic Studies. Issue 27. pp. 98-103.
5. Manzhos S. B. (2014) Derzhavne antykryzove upravlinnya bankivs'koyu diyal'nistyu [State Crisis Management of Banking Activities] Sustainable Development of the Economy. № 2 (24). pp. 211-218.
6. Svitlychna V.Yu. Ovchelupova O.M. (2018) [Banking sector: current issues of activity and finding ways of overcoming the crisis]. Market Infrastructure vol. 17 pp. 400-404.
7. Sukrusheva A.O. (2018) Teoretychna sutnist' bankivs'kykh ryzykiv [The theoretical essence of bank risks]. Market Infrastructure vol. 18 pp. 354-357.
8. Kolinets L. B. (2018) Naslidky hlobal'nykh kryzovykh yavlyshch dlya ekonomiky Ukrainy [The effects of the global crisis on the economy of Ukraine] Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Issue 18, part 2. pp. 54-57.
9. Mishchenko V. (2009) Instyutysiyni zasady derzhavnoyi pidtrymky bankivs'koho sektoru v period kryzy [Institutional Principles of State Support to the Banking Sector During the Crisis] Bulletin of the National Bank of Ukraine. № 8. pp. 12-21.
10. Naumenkova S. (2009) Problemy pidtrymky finansovoho sektoru v umovakh svitovoyi kryzy [Problems of financial sector support in the conditions of the global crisis] Bulletin of the National Bank of Ukraine № 6. pp. 12-18.
11. Pleshakova N. A. (2015) Svitovyy dosvid antykryzovoho rehulyuvannya v zarubizhnykh krayinakh [The world experience of anti-crisis regulation in foreign countries] Effective economy. № 9.
12. Opytuvannya pro systemni ryzyky finansovoho sektora. [Survey of Systemic Risks of the Financial Sector]. May 2018. Available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70786785>
13. Bodretskiy M. V. (2018) Yakist' metodolohichnoho zabezpechennya diyal'nosti ukrayins'kykh bankiv [Quality of Methodological Support of the Activities of Ukrainian Banks] Black Sea Economic Studies. Issue 27. pp. 98-103.

Bodretskiy M.V.

Candidate of Economic Sciences,
 Doctoral Student
 Taras Shevchenko National University
 Kyiv, Ukraine

REGULATORY INFLUENCE OF THE NBU AS A CRISIS FACTOR

The article is aimed at bringing to the scientific community the results of the research of the quality of the regulatory influence of the National Bank of Ukraine. The influence of the regulator of the banking market is assessed as one that in itself is included in the list of available crisis factors for banking institutions, which significantly influences their work. In the field of regulation, there is a lack of constancy of existing requirements, the possibility of double treatment of requirements and selective influence, insufficient clarity of a number of requirements and insufficient control of their implementation. All this creates an unfavourable economic environment. The article provides a list of regulatory and legal documents that require the creation of internal documents by Ukrainian banking institutions. It is established that such requirements are about one hundred and forty in the regulatory field of Ukraine. All identified requirements are summarized in a single table. In addition to a large number of requirements, it has been established that there is a constant change in regulatory requirements. The process of regulating banking activity due to the requirement to create an internal normative field by each banking institution is defined as ineffective and requiring a lot of resources from market participants. The positive impact of such a regulation is ambiguous. A number of possible ways to improve the situation are proposed. It is proposed to introduce the possibility of using bank institutions legal acts of the NBU and legislative documents as direct-action documents (without the obligatory creation of an internal normative field in all directions). The research is interesting for scientists and can be used by practitioners as a reference material when performing the function of methodological support of banking operations. However, due to the volatility of regulatory requirements, the relevance of the study is very fast. In the conclusions, the author provided suggestions on reducing the cost of banks on a rather questionable in terms of its quality and efficient work on the animation of regulatory and legal documents. Taking into account the author's suggestions will allow increasing the quality of banking market management and applying measures of influence to violators. In addition, the logical conclusion is that regulatory regulation needs to be made more stable. A large number of changes lead to inconsistencies in the work of banking institutions with the legislation and regulatory acts of the National Bank of Ukraine.